

Social- og indenrigsminister Astrid Krags talepapir

Anledning	Besvarelse af samrådsspørgsmål AA og AB
Dato / tid	Den 13. august 2020 kl. 13-14
Sted	Folketinget, lokale 1-133
Talens varighed	Ca. 13 min.
Talens formål	Besvarelse af samrådsspørgsmål
Publikum og programpunkt	Åbent samråd om retssikkerhed og mange omgørelser i klagesager på det sociale område

Samrådsspørgsmål AA stillet af Karina Adsbøl (DF) og Charlotte Broman Mølbæk (SF)

"Mener ministeren, at de sociale myndigheder svigter og tilsidesætter grundlæggende retssikkerhedsgarantier, når 42 pct. af borgerne, der klagede til Ankestyrelsen i 2019 fik medhold i deres klage, og halvdelen af klagerne på børnehandicapområdet viste sig at være berettigede, jf. Advokatsamfundets rapport "Retssikkerhed for udsatte borgere" (SOU alm. del bilag 275)?"

Samrådsspørgsmål AB stillet af Karina Adsbøl (DF) og Charlotte Broman Mølbæk (SF)

"Mener ministeren, at vi i dag har et tilstrækkeligt retssikkerhedsmæssigt niveau, som sikrer borgerne korrekte og hurtige afgørelser i ankesystemet og den rette godtgørelse, hvis en borger har haft ekstraudgifter, som følge af de sociale myndigheders lange svarfrister, forkerte afgørelser eller forsinkelse i at efterleve Ankestyrelsens afgørelser? Mener ministeren i den forbindelse, at der er behov for nye retssikkerhedsinstrumenter for at sikre at kommunerne træffer de rigtige afgørelser, f.eks. en retssikkerhedsfond som foreslået af Advokatsamfundets i rapporten "Retssikkerhed for udsatte borgere" (SOU alm. del bilag 275)?"

Det talte ord gælder

[Indledning]

- Tak for ordet. Og tak for muligheden for, at vi igen her i dag kan drøfte retssikkerhed for samfundets mest udsatte borgere.
Jeg vil besvare de to spørgsmål samlet.

[Retssikkerhed som nøgle til modvirkning af social ulighed]

- Jeg deler opfattelsen af, at der er alt for mange sager, som bliver omgjort i Ankestyrelsen.
- Jeg hører og forstår frustrationen og fornemmelsen af, at der er nogle bekymrende sprækker i den tillid der er en del af velfærdssamfundets fundament.
- Selvom jeg er overbevist om, at medarbejderne i kommunerne gør det så godt, de kan, så oplever mange pårørende og borgere, at det er en kamp at få den rigtige hjælp.
- Det gælder ikke mindst på handicapområdet, hvor vi hører alt for mange historier om borgere, der oplever mødet med kommunen som svært og konfliktfyldt.
- Fx beskrev Ulykkespatientforeningens formand Janus Tarp for nyligt på Altinget, at 40 procent af hans medlemmer ikke føler, at de får relevant rådgivning af deres sagsbehandler.
- Sådan bør det selvfølgelig ikke være.
- Det har store konsekvenser for det enkelte menneske, når der ikke bliver truffet den rette afgørelse. Det trækker sagen i langdrag, og det skaber stor bekymring for fremtiden.

- Helt overordnet mener jeg, at der er to ting, der skal til for at forbedre retssikkerheden – ikke mindst på handicapområdet.
- For det første skal der være en ordentlig velfærdsøkonomi i kommunerne, fordi kommunernes økonomi har en betydelig indvirkning i forhold til retssikkerheden – det kommer jeg tilbage til.
- For det andet skal der være den nødvendige specialisering og viden om mennesker, som har behov for særlig støtte, fx pga. et handicap. Det kommer jeg også tilbage til.
- Men lad mig indledningsvist slå det helt principielle der er på spil her fast.
- Vi skal møde det enkelte menneske med respekt og anerkende den enkeltes værdi, hvis vi vil modvirke social ulighed og skabe de bedste livsvilkår for den enkelte.
- Vores velfærdssamfund skal stå på den grundpille, at når livet giver dig svære kort på hånden, så er fællesskabet der for dig. Det gælder både, når du har fået en fyreseddel eller hvis du har – eller får – sociale udfordringer, fx som følge af et handicap. Derfor skal vi stå vagt om retssikkerheden og sikre de rette afgørelser og den rette hjælp.

[Retssikkerhed generelt]

- For mig er retssikkerhed ikke bare et støvet juridisk begreb. Det er et konkret og helt grundlæggende fundament for hele det sociale område.
- Det fundament skal være solidt. Her er det meget relevant at tale om, hvad retssikkerhed egentlig er i en social sammenhæng.
- Er retssikkerhed at borgeren kender sin retsstilling og kan forvente, at en række hensyn og garantier opfyldes i mødet med myndighederne? At det er forudsigeligt og ensartet, hurtigt og gennemskueligt?
- Eller er retssikkerhed, at der bliver taget konkrete og individuelle hensyn, når en borger søger myndighederne om hjælp? At to forskellige borgere også kan mødes forskelligt?
- På socialområdet er retssikkerhed en blanding af de to. Og det er vigtigt at tage med i betragtning, når vi snakker retssikkerhed.
- Hvis man ser på serviceloven, så bygger den nemlig i vidt omfang på regler, som indeholder et stort element af skøn.
- Det er så op til kommunerne at udfylde dette skøn og vurdere, hvad den enkelte borger konkret og individuelt har behov for. Behov der jo i øvrigt også kan ændre sig over tid.

[De mange omgjorte sager]

- Reglerne skal altså kunne imødekomme forskellighed fordi vi mennesker er forskellige. Og godt for det.
- Men det ville jo være nemmere, hvis fx reglerne om aflastning sagde: "ét handicap, én fast bevilling". Men sådan er systemet ikke skruet sammen. For når vi har med mennesker at gøre, er det mere kompliceret end som så. Der er forskel på mennesker med handicap – og på hvor meget aflastning, de pårørende har brug for. Fx kan aflastningsbehovet for forældre til børn med handicap afhænge af, om der er andre børn i familien. Og aflastningsbehovet kan være anderledes for en ægtefælle, som er i arbejde, end for en ægtefælle, som går derhjemme.
- Vi er nødt til at se på det hele menneske og den enkelte familie. Hvilken indsats afhjælper bedst de behov, som netop denne persons handicap fører med sig. Og hvilken støtteindsats virker bedst for at hjælpe det enkelte udsatte barn eller den enkelte hjemløse med at få en god og tryk tilværelse. Mennesker er forskellige og har forskellige behov – og det skal afspejles i de sociale indsatser, vi sætter i værk.
- Så der er og skal være en bred ramme at arbejde i, når kommunerne træffer afgørelser. Men der er med de omtalte omgørelsesprocenter tydeligvis tale om, at kommunerne i for høj grad rammer uden for "skiven". Og der er derfor et meget

klart forbedringspotentialer, så den rigtige afgørelse i langt højere grad træffes – og træffes første gang.

- For selvom det er en del af retssikkerheden for den enkelte, at en sag kan påklages til Ankestyrelsen, så er det den ypperste grad af retssikkerhed, hvis man slet ikke behøver at klage. Hvis man får den rigtige hjælp – den rigtige afgørelse – i første omgang.

[Advokatrådets rapport – opsættende virkning, hjemvisning, Danmarkskortet, vejledning og retssikkerhedsfond]

- Jeg bliver i samrådsspørgsmålet spurgt, om der er behov for nye retssikkerhedsinstrumenter. Der henvises i den forbindelse særligt til Advokatrådets rapport, og jeg vil gerne knytte et par ord til nogle af forslagene i rapporten.
- Advokatrådet foreslår, at der indføres *opsættende virkning* for visse ydelser efter serviceloven ved nedsættelse eller fratagelse af hjælp.
- Hovedreglen i den sociale lovgivning er, at en klage over en afgørelse ikke har opsættende virkning. Det betyder, at kommunens afgørelse gælder, mens klagen behandles.
- Jeg forstår selvfølgelig tankegangen bag forslaget.
- Og vi er jo også allerede gået ned ad den vej. Som en særlig beskyttelse af de borgere, som får nedsat eller frataget hjælp,

som det er meget indgribende at miste eller vanskeligt at genoprette, har vi etableret en varslingsordning.

- Det gælder fx afgørelser om hjælperordningerne og pladser i særlige dagtilbud. Varslingsordningen betyder, at kommunens afgørelse om frakendelse eller nedsættelse først får virkning efter 14 uger.
- Samtidig har vi lavet en fast track-ordning i Ankestyrelsen som skal sikre en meget hurtig sagsbehandling i disse sager. På den måde er der tid til en klagesagsbehandling i Ankestyrelsen, inden hjælpen evt. ophører.
- Og så er der jo allerede enkelte typer af afgørelser, der har opsættende virkning. Det drejer sig om afgørelser om hjemgivelse af børn, valg af anbringelsessted, ikke-opretholdelse af en anbringelse, botilbud efter serviceloven og flytning uden samtykke. Altså områder, hvor det kan føles særligt indgribende, hvis kommunens afgørelse effektueres med det samme og senere ændres af Ankestyrelsen.
- Og på den måde er Advokatrådets forslag allerede et godt stykke hen ad vejen realiseret.
- Men jeg mener fortsat, at vores primære fokus bør være at understøtte, at kommunerne træffer en korrekt afgørelse i første hug, fremfor at lave yderligere regler om opsættende virkning.

- Rapporten peger også på, at alt for mange sager *hjemvises* af Ankestyrelsen.
- Men selv om der tit er tale om mere formelle og formmæssige fejl fra kommunernes side, så er den ventetid, det skaber, noget vi både kan og skal gøre noget ved. Og det gør vi også.
- Som led i resultatplanen mellem Ankestyrelsen og Social- og Indenrigsministeriet er der netop igangsat et projekt om styrket dialog med kommuner i forhold til hjemvisninger, med henblik på at sikre en bedre sagsbehandling, så kommunerne kan blive bedre til at træffe en rigtig afgørelse første gang. Dette skal ske via en undersøgelse samt en efterfølgende handlingsplan for Ankestyrelsens arbejde mod mere tydelige og handlingsanvisende hjemvisninger.
- Advokatrådet peger også på, at det kommunale tilsyn i Ankestyrelsen skal bruge *"Danmarkskortet"* mere aktivt.
- Jeg er helt enig i, at "kortet" skal bruges til noget, og det ved jeg også, at det bliver. At Ankestyrelsen nu også har det kommunale tilsyn gør, at der er en større synergi mellem klage- og tilsynssystemet. Der flyder på en let måde viden fra klagesystemet til tilsynet – og her spiller ankestatistikken og "Danmarkskortet" en vigtig rolle.
- Den viden, vi får fra "Danmarkskortene", bliver også brugt af Task forcen på handicapområdet. Som I ved, har vi jo aftalt, at

der hvert år skal tilbydes længevarende forløb til to kommuner, som har særligt store udfordringer med deres sagsbehandling.

Data fra "Danmarkskortene" er en del af grundlaget for udvælgelsen af disse to "problemkommuner".

- Rapporten fra Advokatrådet foreslår også, hvordan Ankestyrelsen kan hjælpe og *vejlede* kommunerne mere.
- Det er en vigtig pointe. Derfor er jeg også glad for, at Ankestyrelsen har udviklet den måde, der vejledes på og at man stadig metodeudvikler. Fra konkret vejledning i enkeltsager, til temadrøftelser og kursusvirksomhed mv.
- Alt sammen med henblik på at understøtte kommunernes sagsbehandling.
- Advokatrådet foreslår også, at der oprettes en såkaldt *retssikkerhedsfond*.
- Retssikkerhedsfonden skal ifølge rapporten finansieres af de kommuner, der træffer forkerte afgørelser, og som på den baggrund har opnået en besparelse.
- Jeg forstår for så vidt godt tanken bag forslaget. Men jeg ser som sagt hellere, at borgeren får den rigtige hjælp i første omgang.

[Initiativer til understøttelse af kvalitet/den kommunale sagsbehandling]

- Det er nemlig en ekstremt vigtig opgave at få hævet kvalitetsniveauet og kvaliteten i sagsbehandlingen i kommunerne. Vi er bestemt ikke i mål endnu. Men vi er i gang og det er noget, vi har været fælles om i de senere år.
- Eksempelvis blev der med satspuljeaftalen for 2018-2021 afsat i alt 53,4 mio. kr. til en handlingsplan til styrkelse af kvaliteten i sagsbehandlingen på handicapområdet.
- Med handlingsplanen har vi bl.a. styrket både Task forcen og VISO's rådgivning, lavet en fast track-ordning hos Ankestyrelsen for hjemviste sager, og forpligtet kommunerne til at følge politisk op på "Danmarkskortene" hvert år.
- Initiativerne i handlingsplanen er under udrulning, og det er min klare forventning, at de vil medføre mærkbare forbedringer i den kommunale sagsbehandling i de kommende år.
- Af mere generelle initiativer kan jeg nævne, at Ankestyrelsen er i gang med at sætte nye praksiskoordinerende initiativer i værk og forbedre nogle af de eksisterende indsatser, netop for at styrke kommunernes sagsbehandling i 1. instans. F.eks. tilbyder Ankestyrelsen netbaserede seminarer om Ankestyrelsens praksis, dialogmøder med kommuner og undervisning inden for næsten alle sagsområder med fokus på konkrete og længerevarende læringsforløb.

- Disse tiltag har en form, hvor styrelsen møder kommunen direkte – og også tager afsæt i konkrete sagsforløb, hvor der er meget læring at hente. Jeg tror, at det er den rigtige og positive vej at gå. ”Hands-on” med henblik på direkte og omsættelig læring.
- Ankestyrelsens initiativer skal medvirke til at sikre, at man i højere grad oplever at få den hjælp, som man efter lovgivningen har krav på – og det vel at mærke i første omgang.
- Jeg vil også nævne sagsbehandlingstiden her, da det i sig selv også er retssikkerhed. Her blev der med finanslovsaftalen for 2019 afsat 35 mio. kr. i 2019, 30 mio. kr. årligt i 2020-2021 og 25 mio. kr. i 2022 og frem med det formål at nedbringe sagsbehandlingstiderne i Ankestyrelsen.
- Brugeranalysen, som blev sat i gang i forlængelse af den aftale, er nu afsluttet og oversendt til udvalget.
- Og så blev der med satspuljeaftalen for 2019-2022 afsat i alt 12 mio. kr. til yderligere initiativer til styrkelse af retssikkerheden. Med de penge er der oprettet en uafhængig retssikkerhedsenhed i Ankestyrelsen med et tilknyttet uafhængigt rådgivende organ. Enheden skal udarbejde beskrivende analyser og undersøgelser med betydning for borgernes retssikkerhed, og arbejdet er allerede godt i gang.

- En god mand fra handicapbevægelsen sagde sidste sommer, at ”retssikkerheden er den pressede økonomis første offer” (*Mogens Wiederholt fra CP Danmark i Altinget 29. august 2019*).
- Jeg er enig i det. Målrettede konkrete initiativer er vigtige, men erkendelsen må også være, at en presset økonomi i kommunerne bliver en stor trussel mod retssikkerheden.
- Underfinansiering af velfærden i kommunerne har haft stor betydning.
- Derfor har vi i nu to økonomiaftaler løftet kommunernes økonomi, så der følger penge med det stigende antal børn og ældre og lagt mere oveni, og det vil også være regeringens prioritet fremadrettet at løfte velfærden.
- Betyder det så, at vi er i mål? At der ikke længere er pres på velfærden? Det ærlige svar er nej. Det bliver et sejt træk at genoprette velfærden efter flere års besparelser.

[Styrkelse af kvalitet/retssikkerhed og tillid]

- For regeringen er det helt centralt konstant at arbejde med, hvordan vi kan styrke retssikkerheden og genskabe tilliden mellem det enkelte menneske og systemet.

- Det skal ikke være en kamp for den enkelte at få den rette hjælp.
- Den voksne med et handicap, den hjemløse borger eller det udsatte barn skal mødes med de rette tilbud – tilbud der både er tilpas specialiserede og har en høj kvalitet.
- Der har siden VK-regeringen og Dansk Folkepartis kommunalreform været stor bekymring om netop dette og det har ledt til debatten om afspecialisering.
- Derfor har jeg også store forhåbninger til den evaluering af det specialiserede socialområde, som regeringen – sammen med partierne bag finansloven – igangsatte lige inden sommerferien.
- Her skal vi netop se på, hvordan vi sikrer, at borgerne får den rette indsats, og at de bliver visiteret til gode tilbud.
- Vi undersøger, hvordan visitationen fungerer og opgavefordelingen mellem kommuner og regioner.
- Med evalueringen i hånden, skal vi nå frem til et sted, hvor vores socialpolitik tager afsæt i solid viden om, hvilke indsatser der virker – det gør det muligt at målrette hjælpen til de specifikke behov borgeren står med.

[Afslutning]

- For denne regering er socialpolitik ikke snuftags-løsninger og kortsigtede puljer, hvor socialpolitikken hopper fra tue til tue.
- Det handler om at styrke vores velfærdssamfund, så mennesker med handicap og socialt udsatte får bedre liv.
- Vi skal gøre op med afspecialiseringen og sikre en ordentlig velfærdsøkonomi.
- Som en afrunding vil jeg med beklagelse sige, at vi endnu ikke er i mål i forhold til klagerne der lander hos Ankestyrelsen.
- Der rammes for mange gange uden for skiven i første instans med den konsekvens, at mennesker med handicap og udsatte ikke får eller skal vente for længe på den rette støtte og hjælp. Det går ikke. Vi skal sikre, at der gives den rigtige specialiserede hjælp. Til alle målgrupper og over hele landet, og i første hug.
- Vi er i fuld gang med at give retssikkerheden på det sociale område det løft, som området og ikke mindst de mennesker, der konkret har behov for hjælp, fortjener.
- Og vi investerer i velfærden med økonomiaftaler og finanslove, hvor der er plads til et stærkere socialt tilbud i kommunerne.
- Vi skal som samfund tage vare på vores socialt udsatte og møde dem med respekt og ligeværd, og det skal også afspejles i oplevelsen af øget retssikkerhed.